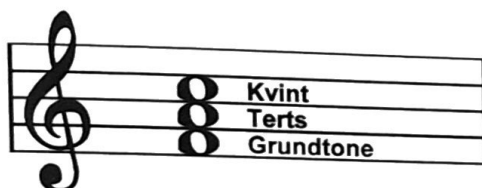

Akkorder

En samklang af tre eller flere toner kaldes en **akkord**. For det meste opbygger man akkorder ved at stable et antal *tertser* oven på hinanden.

Treklange

En treklang er en akkord, der består af tre toner. Den er bygget op af to tertser, der er lagt oven på hinanden. Den nederste tone kaldes akkordens *grundtone*. Den midterste tone kaldes akkordens *terts* og den øverste kaldes akkordens *kvint*, da der jo er en kvint mellem grundtonen og denne tone.

Tertser kan som bekendt både være store og små og der findes derfor fire forskellige typer treklange:

En stor terts med en lille terts ovenpå kaldes en *dur-treklang*.

stor + lille = dur

En lille terts med en stor terts ovenpå kaldes en *mol-treklang*.

lille + stor = mol

To små tertser bliver til en *formindsket treklang*.

lille + lille = formindsket

To store tertser bliver til en *forstørret treklang*.

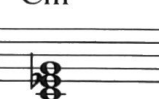
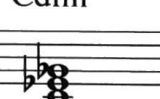
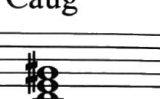
stor + stor = forstørret

Læg mærke til at *kvinten* altid er *ren* i dur og mol treklange. Det er da *tertsen*, der afgør akkordens “køn” – altså om den er dur eller mol. I den formindskede treklang er kvinten formindsket, mens der i den forstørrede treklang er en forstørret kvint.

Øvelse 29: Hvis der kun bruges stamtoner – dvs. de hvide tangenter på klaveret – kan der laves 7 forskellige treklange. Undersøg for hver akkord tertsernes størrelse, og bestem derved hvilken type treklang, det er:

Akkorder gives navne, og disse kan skrives med *becifringstegn*. En akkord gives navn efter sin grundtone, og det skrives med et *stort* bogstav. Et stort bogstav alene betegner da en dur-treklang. Efterfølges det store bogstav af et lille “m” er det en mol-treklang. Til en formindsket treklang bruges betegnelsen “dim” (af engelsk: diminished), og den forstørrede treklang betegnes med “aug” (af engelsk: augmented). Herunder ses becifringstegnene for de fire forskellige typer treklange med c som grundtone:

C	Cm	Cdim	Caug
			
Dur	Mol	Formindsket	Forstørret

Der er blandt musikere og nodeforlæggere desværre ikke enighed om, hvad man kalder de forskellige akkorder. Vi er derfor nødt til at vænne os til, at nogle akkorder kan have flere forskellige navne. Således kan vi møde betegnelsen “ø” for den formindskede treklang, og den forstørrede treklang kan tillige betegnes med “+” eller “#5”.

Øvelse 30: Skriv becifringer til treklange på stamtonerne i **Øvelse 29**.

Øvelse 31: Skriv becifringer til følgende treklange:

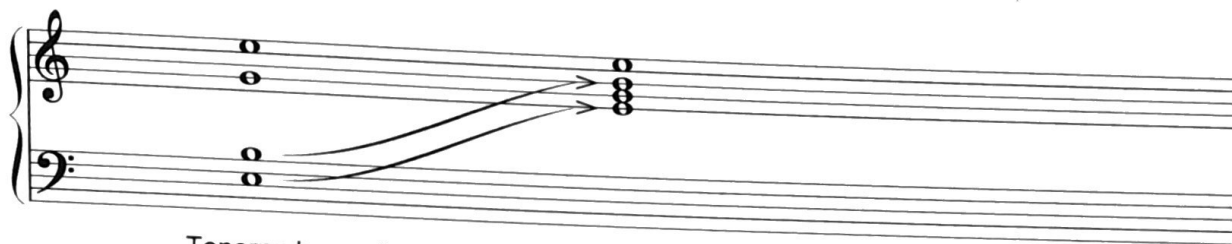

Læs en akkord

I musik i det virkelige liv ligger tonerne i treklange sjældent pænt stablet som i nodeeksemplerne ovenfor. De vil ofte være *sprede* således, at der er større afstande mellem tonerne, og én eller flere af tonerne kan være fordoblede. Det kan også hændes, at akkordtonerne slet ikke klinger samtidigt, men at de kommer efter hinanden. Man siger da, at akkorden er *brudt*.

C	C
	
Sprede akkord	Brudt akkord

Når man skal læse en akkord på noder, kan det være en god idé at starte med at flytte en eller flere af tonerne en oktav op eller ned, så akkorden kommer til at være en pæn stabel af tertser med grundtonen nederst. Det er da lettere at finde ud af, hvilken akkord det er.

Tonerne h og e lægges en oktav op. Altså: Em

Øvelse 32: Skriv becifring til følgende akkorder:

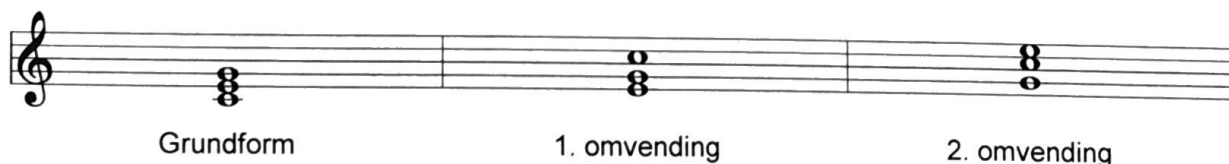

Omvending af treklange

Når *grundtonen* i en treklang er den nederste tone i akkorden siger man, at akkorden er i sin *grundform*. (Man bruger også betegnelsen *grundakkord*).

Hvis tonernes rækkefølge er byttet om, så det er akkordens *terts*, der ligger nederst, kaldes dette treklangs *1. omvending*. (Man kan også bruge betegnelsen *sekstakkord*).

Hvis det er *kvinten*, som er den nederste tone i akkorden, kalder man det for treklangs *2. omvending*. (Betegnelsen *kvartsekstakkord* kan også bruges).

Grundform

1. omvending

2. omvending

Når en akkord omvendes, ændrer den udseende således, at den ikke umiddelbart ser ud til at være bygget op af tertser. Men den består jo af toner med de samme navne, og vi opfatter den som den samme akkord, når vi hører den. Vi kan opfatte omvendinger som forskellige repræsentationer af den samme akkord. Det samme kan man sige om spredte og brudte akkorder. I becifringen skriver man akkorder i 1. og 2. omvending ved at notere den nederste tone (bastonen) efter en skråstreg, f.eks. C/e; altså en C-dur treklang med tertsen i bassen – dvs. i 1. omvending.